

like: the selection of ICT, use of ICT, the development of electronic educational resources. The article examines the ways to develop information and communication competence of preschool educators by studying Ukrainian researchers, specialized literature and websites of preschool education facilities. This article presents a multilevel view of practical experience of preschool educators' IC competence development: national (studying at higher education institutions, providers of educational services), regional (studying in regional institutions of postgraduate education), institutional (organization of educational events by methodologists and preschool management). The review of some educational courses for preschool educators in postgraduate courses in institutions of postgraduate education in Zaporizhzhya, Zhytomyr, Lviv, Rivne, Sumy and Khmelnytsky regions. Determined that a significant part of the training content at this stage is technological literacy. Marked the diversity of pedagogical practices for teaching preschool educators: training seminars, workshops, contests and more. Also article contains findings about main trends of IC competence development of preschool educators. Noted the need to develop structures, factors and models of development for preschool educators' IC competence which will improve the system of continuous professional education.

Keywords: information and communication competence, kindergarten teacher, job qualification, lifelong learning.

УДК 378.147 : 811'27

Овчаренко Лілія Романівна,
аспірант

*Дрогобицький державний
педагогічний університет імені Івана Франка,
вул. І. Франка, 24, м. Дрогобич, 82100*
*Дрогобычский государственный
педагогический университет имени Ивана Франко
ул. И Франко, 24, г. Дрогобыч, 82100*
*Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University,
st. Franko, 24, Drohobych, 82100*

ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТІВ НЕМОВНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

Постановка проблеми. Нині особливого значення набуває професійна підготовка фахівця, здатного успішно розв'язувати професійні завдання, готового до виконання професійних функцій як в україномовному, так й іншомовному середовищі. Навчання іноземної мови стало невід'ємною й важливою складовою професійної підготовки, а кінцевою метою – формування у студентів готовності та здатності до міжкультурної комунікації, практичного володіння іноземними комунікативними компетенціями, тобто вмінням зіставляти мовні засоби з конкретними цілями, ситуаціями, умовами та завданнями мовленнєвого спілкування. При цьому навчання іноземної мови за професійним спрямуванням відіграє визначальну роль, будучи за змістом, метою і завданнями унікальною навчальною дисципліною, що має величезний потенціал для формування професійних компетенцій майбутнього фахівця.

З іншого боку, підвищення ролі викладання іноземних мов у вищих навчальних закладах є нагальним питанням, яке виникло у зв'язку з інтеграцією України в європейський і світовий освітні простори, необхідністю реалізації положень Болонської декларації, потребою гідно конкурувати в умовах світового ринку праці. Тому перед сучасною вищою школою стоїть завдання сформувати не лише конкурентоспро-

можного професіонала, що володіє щонайменше однією іноземною мовою, а передусім полікультурну особистість.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз наукових джерел свідчить, що сучасні концепції, теоретико-методологічні положення, принципи, методичні системи формування іноземної комунікативної компетентності стали сферою наукових інтересів Н. Гальскової, Г. Китайгородської, Ж. Марфіної, Н. Микитенко, Л. Морської, Н. Мукан, В. Мусасвої, З. Никитенко, С. Ніколасвої, В. Петрусинського, І. Шехтер та ін. Проте варто зазначити, що в дослідженнях цих авторів не повною мірою розкриті особливості формування іноземної комунікативної компетентності студентів немовних спеціальностей, що навчаються у педагогічних університетах.

Мета статті – визначення змісту і структури іноземної комунікативної компетентності студентів немовних спеціальностей.

Виклад основного матеріалу. Стратегію сучасної вітчизняної вищої освіти складають процеси, пов'язані з формуванням професійної компетентності фахівця, зокрема такої її важливої складової, як іноземна. Реалізацію цього стратегічного напрямку в межах педагогічного ВНЗ забезпечує іноземна освіта у вигляді цілісного та системного педагогічного процесу,

спрямованого на професійну підготовку студентів «змістом і засобами іноземної мови» [4, с. 4]. Таким чином, іншомовна освіта у вищій школі має створювати умови для формування полікультурної мовної особистості, яка, за визначенням Н. Микитенко, є «цілісною особистістю, в структурі якої засобами іноземної мови сформований комплекс компетенцій, що забезпечує розвиток її здатності до позитивної активної взаємодії з представниками полікультурного світу» [6, с. 94].

Метою навчання іноземної мови студентів немовних спеціальностей педагогічних ВНЗ має стати практичне використання іноземної мови в майбутній професійно-педагогічній діяльності. Професійно-орієнтоване навчання іноземної мови – це навчання, яке в межах навчального плану спрямоване на оволодіння студентами іноземною мовою відповідно до вимог певної професійної сфери [8]. Тобто студенти повинні володіти іноземною мовою не лише як засобом загальнокультурного спілкування, але і як засобом спілкування у межах обраної спеціальності чи профілю навчання (читати та перекладати фахову літературу, володіти необхідною термінологією, правильно формулювати усно та письмово мовленнєві висловлювання іноземною мовою тощо). При цьому профіль навчання у контексті дослідження нами розуміється як сформований тип підготовки з іноземної мови залежно від особливостей вищого навчального закладу і потреб студентів в знанні іноземної мови як професійної. Саме профіль навчання визначає зміст, цілі та завдання навчання у певному навчальному закладі, вимоги до рівня володіння іноземною мовою, який повинен бути досягнутий в результаті ефективної іншомовної підготовки.

Однією з цілей профільного навчання іноземній мові є створення умов для розвитку навчально-пізнавальних і професійних інтересів студентів, формування готовності до оволодіння майбутньою професією. Заняття з іноземної мови у вищих навчальних закладах нефілологічного профілю орієнтують студентів на оволодіння мовою як засобом спілкування в межах обраної ними спеціальності [2, с. 68]. Тому логічно, що засвоєння змісту професійно спрямованого модуля з іноземної мови здійснюється з урахуванням профілю вищого навчального закладу. Варто зазначити, що засобами дисципліни «Іноземна мова» формуються також навички професійної мобільності майбутнього фахівця. При засвоєнні професійно орієнтованого змісту навчання студент занурюється в ситуацію професійної діяльності, що створює умови для додаткової мотивації як до вивчення іноземної мови, так і до освоєння обраної спеціальності.

З іншого боку, ведучи мову про профільну іншомовну освіту, слід наголосити, що при вивченні іноземної мови, мова та культура виступають в органічній єдності. Адже «володіти іноземною мовою означає опанувати іншомовною культурою» [3, с. 38]. У зв'язку з цим програма профільної іншомовної освіти містить велику кількість країнознавчої інформації про країну, мова якої вивчається.

Дисципліна «Іноземна мова», яку вивчають студенти немовних спеціальностей, носить як комунікативно-орієнтований, так і професійно спрямований характер. Тому основною метою навчання іноземної мови студентів немовних спеціальностей є формування і розвиток професійної іншомовної компетенції. Розглядаючи зміст дефініції «іншомовна професійна компетентність» у термінологічному полі сучасних наукових суджень, І. Ставицька зазначає, що більшість вчених її трактує як особистісну здатність фахівця розв'язувати певний клас професійних завдань, використовуючи знання, отримані при вивченні іноземної мови [12].

Успіх комунікації передусім залежить від обраних форм і стилів спілкування, тому формування іншомовної комунікативної компетентності має спрямовуватися на оволодіння студентами такими аспектами взаємодії:

1) комунікативними жанрами, які є професійно визначальними для конкретної спеціальності; це уміння науковцями і практиками вважається основним, оскільки кожен жанр має свою специфіку і композиційну будову відповідно до мети комунікації, а різноманітність жанрових форм визначається комунікативними завданнями і цілями спілкування;

2) уміннями використовувати терміни в діловому контексті;

3) мовними формулами етикету у межах ділових контактів, які є невід'ємною складовою професійного мовного спілкування;

4) основами риторичних знань й умінь;

5) правилами врахування екстралінгвістичних чинників, які служать важливим параметром оцінки комунікативної ситуації та планування комунікативних дій; до них належать передусім обставини спілкування та особистісні якості фахівця;

6) закономірностями визначення статусно-ролевих характеристик партнера (психологічна компетентність) [7].

У зв'язку зі складністю та багатоплановістю процесу іншомовного спілкування на професійні теми, дослідниками виділено такі основні компоненти іншомовної комунікативної компетентності майбутнього фахівця [1; 5; 7; 9; 10; 11]:

1. Мовний (лінгвістичний) компонент – це здатність студента на основі певних правил

вимовляти низку граматичних фраз; володіння студентом системою відомостей про іноземну мову, що вивчається, на фонетичному, лексичному, словотворчому, морфологічному, синтаксичному, стилістичному рівнях. Студент володіє цим компонентом, якщо має уявлення про систему мови та може використовувати її на практиці. З'ясовано, що рівень знань і вмінь тут залежить передусім від рівня україномовної підготовки. Мовний компонент означає здатність студента конструювати велику кількість граматично правильних в лінгвістичному сенсі форм і синтаксичних структур, а також розуміти смислові відрізки в розмовах, організованих відповідно до існуючих норм рідної мови, та використовувати їх в тому значенні, в якому вони вживаються носіями мови.

2. Соціальний компонент – це здатність і готовність студента до спілкування, бажання й уміння вступати в контакт з іншими людьми; чинниками тут виступають потреби, мотиви, ставлення до інших комунікантів, а також самооцінка; прагнення до іншомовної комунікації вимагає від студента здібностей швидко орієнтуватися в соціальній ситуації й управляти нею.

3. Соціолінгвістичний компонент – це здатність студента використовувати і перетворювати мовні форми відповідно до ситуації, що виникла, її місця, стосунків між комунікантами тощо, формування у нього вмінь використовувати одиниці іноземної мови в адекватних ситуаціях спілкування, у поєднанні з іншими словами, розвиток навичок грамотно і коректно використовувати освоєний лексичний, граматичний, фонетичний матеріал у процесі вивчення іноземної мови в усній та письмовій формах.

4. Соціокультурний компонент містить знання соціокультурного контексту, в якому використовується мова, а також впливи оточення на вибір мовних форм. Цей компонент передбачає наявність у студента знань про власну культуру та культуру носіїв мови, що вивчається, подібності та відмінності між ними, а також здатність користуватися ресурсами елементів соціокультурного контексту – звичаями, правилами, нормами, соціальними стереотипами тощо.

5. Рефлексивний компонент характеризується такими аспектами:

а) самостійна організація навчальної діяльності (постановка мети, планування, визначення оптимального співвідношення мети і засобів тощо); володіння навичками контролю та оцінювання власної діяльності, уміння передбачати її можливі наслідки; пошук й усунення причин, що викликають труднощі; аналіз власних досягнень, поведінки, рис характеру, фізичного

та емоційного стану; усвідомлене визначення сфери своїх інтересів і можливостей; дотримання норм поведінки в соціумі, правил здорового способу життя тощо;

б) володіння уміннями спільної діяльності, зокрема узгодження і координація діяльності з іншими учасниками комунікативної взаємодії; об'єктивне оцінювання власного внеску у розв'язання колективних завдань; урахування особливостей різних видів рольової поведінки (наприклад, «колега» – «колега», «керівник» – «підлеглий» тощо);

в) оцінювання власної діяльності з боку правових норм, моральних, естетичних цінностей тощо.

6. Прагматичний компонент – це здатність студента володіти усім комплексом комунікативної поведінки як сукупністю норм і традицій спілкування в тій чи іншій лінгвокультурній спільноті.

7. Аутолінгводидактичний компонент – це здатність студента самостійно та постійно вдосконалювати мовну майстерність, здійснювати рефлексію й оцінювання якості власного рівня знань іноземної мови.

8. Дискурсивний компонент – це здатність студента розуміти іншого та досягати когерентності окремих висловлювань у значущих комунікативних моделях, інакше кажучи – це здатність викликати дискурс, використовувати та інтерпретувати форми і значення слів для створення текстів. Студент з високим рівнем дискурсивної компетенції здатний ефективно використовувати граматичні засоби задля єдності думки та її відповідності у тексті.

Зазначені компоненти якнайповніше відображають зміст іншомовної комунікативної компетентності та відповідають цілям навчання іноземній мові студентів немовних спеціальностей, а ефективність і результативність формування іншомовної компетенції майбутнього фахівця, в свою чергу, визначається рівнем сформованості кожного з перерахованих компонентів.

Аналіз різних поглядів на компонентну структуру показав, що під іншомовною комунікативною компетентністю розуміється здатність і готовність студента здійснювати іншомовне спілкування у межах визначених навчальною програмою вимог, які, в свою чергу, спираються на комплекс специфічних для іноземної мови знань, умінь і навичок – граматичних, лексичних (з урахуванням соціокультурного лексичного мінімуму), орфографічних, мовленнєвих, розпізнавання мови на слух, а також володіти різноманітними мовними засобами комунікативної взаємодії.

Процес формування іншомовної комунікативної компетентності майбутнього фахівця

повинен враховувати специфіку навчання іноземної мови на немовних спеціальностях. Динаміка досягнення мети навчання іноземної мови зумовлюється реалізацією таких педагогічних умов формування іншомовної комунікативної компетентності студентів:

1) визначення та відбір змісту іншомовної освіти на основі аналізу відповідної професійної діяльності майбутніх фахівців;

2) алгоритмічність етапів, послідовність та систематичність процесу формування іншомовної комунікативної компетентності студентів;

3) інтенсифікація процесу формування іншомовної комунікативної компетентності завдяки зануренню студентів в інтерактивне іншомовне середовище;

4) індивідуалізація навчання шляхом впровадження академічного консультування (тьюторства), наставництва (менторства), тренерства (коучінгу), а також системи практичних завдань, спрямованих на розвиток у студента компонентів іншомовної комунікативної компетентності.

На сучасному етапі одним із завдань вищої школи є не лише кардинальне оновлення змісту навчання іноземної мови, а й широке використання інноваційних технологій формування іншомовної комунікативної компетентності майбутніх фахівців, зокрема методу проектів; технології розвитку критичного мислення через читання і листування; методу дебатів; ігрових технологій (мовні, рольові, ділові ігри, ігри-драматизації); проблемних дискусій; технології інтерактивного навчання (у парах, малих групах); сценарно-контекстної технології; кейс-методу; технології модульного навчання тощо.

Аналіз наукових джерел і практичний досвід свідчать, що джерелами активізації вивчення іноземної мови студентами немовних спеціальностей виступають такі чинники: 1) пізнавальний і професійний інтерес; 2) творчий характер навчально-пізнавальної діяльності; 3) змагальність; 4) ігровий характер проведення занять; 5) емоційний вплив інтерактивного іншомовного середовища (реального або штучно створеного); 6) особистість викладача іноземної мови та засоби його роботи; 7) форми взаємовідносин і взаємодії викладача та студента.

Важливо, щоб при цьому кардинально змінилися роль і місце педагога в освітньому процесі: від транслятора знань і способів діяльності до проектувальника індивідуальної траєкторії інтелектуального, професійного й особистісного розвитку студента. При інноваційному навчанні викладачі іноземної мови повинні виконувати передусім функції

наставника, консультанта, фасілітатора, тьютора, тренера. У цьому випадку всі учасники освітнього процесу взаємодіють між собою, обмінюються інформацією, спільно вирішують проблеми, моделюють ситуації, оцінюють дії колег і свою власну поведінку, занурюються в реальну атмосферу ділового співробітництва з розв'язання актуальних проблем на професійну тематику.

Використання компетентнісного підходу при вивченні іноземної мови висуває на перше місце не інформованість студента, а уміння ефективно вирішувати проблеми. Тому інноваційні технології формування іншомовної комунікативної компетентності повинні орієнтуватися на практику, і в результаті сформувати здатність студента до практичних дій, розв'язання професійних завдань, у т. ч. з використанням знань іноземної мови. Узагальнюючи вище сказане, слід зазначити, що врахування наведених аспектів підвищить ефективність освітнього процесу та сприятиме успішному формуванню іншомовної комунікативної компетентності студентів немовних спеціальностей.

Висновки. Іншомовну комунікативну компетентність необхідно розглядати як здатність і готовність студента здійснювати іншомовне спілкування у межах визначених навчальною програмою вимог, які, в свою чергу, спираються на комплекс специфічних для іноземної мови знань, умінь і навичок – граматичних, лексичних (з урахуванням соціокультурного лексичного мінімуму), орфографічних, мовленнєвих, розпізнавання мови на слух, а також володіти різноманітними мовними засобами комунікативної взаємодії.

Виокремлено компоненти, які відображають зміст іншомовної комунікативної компетентності та відповідають цілям навчання іноземній мові студентів немовних спеціальностей: мовний (лінгвістичний) компонент, соціолінгвістичний, соціокультурний, соціальний, рефлексивний, аутолінгводидактичний, прагматичний, дискурсивний. Ефективність та результативність формування іншомовної компетенції майбутнього фахівця визначається рівнем сформованості кожного з цих компонентів.

Динаміка досягнення мети навчання іноземної мови визначається реалізацією педагогічних умов формування іншомовної комунікативної компетентності студентів, що розглядаються як необхідна та достатня сукупність можливостей, обставин і заходів освітнього процесу, дотримання яких забезпечує досягнення ними більш високого рівня сформованості цієї особистісної якості. До таких педагогічних умов належать:

1) визначення та відбір змісту іншомовної

освіти на основі аналізу відповідної професійної діяльності майбутніх фахівців;

2) алгоритмічність етапів, послідовність та систематичність процесу формування іншомовної комунікативної компетентності студентів;

3) інтенсифікація процесу формування іншомовної комунікативної компетентності завдяки зануренню студентів в іншомовне середовище;

4) індивідуалізація навчання шляхом впровадження академічного консультування (тьюторства), наставництва (менторства), тренерства (коучінгу), а також системи практичних завдань, спрямованих на розвиток у студента

компонентів іншомовної комунікативної компетентності.

Сутність процесу формування іншомовної комунікативної компетентності студентів немовних спеціальностей можна аргументовано розглядати як їхню підготовку до спілкування в різних умовах професійної діяльності. Такий підхід передбачає комплексне використання оновленого змісту та сукупності інноваційних методів і технологій навчання іноземної мови, а також організацію цілісного освітнього процесу, побудованого на основі компетентнісного і комунікативного підходів.

Література

1. Андрейко Я. В. Іншомовна професійна комунікативна компетенція / Я. В. Андрейко // Пед. науки : зб. наук. пр. – 2013. – Вип. 63. – С. 238-241.
2. Бідюк Н. М. Теоретико-методологічні підходи у навчанні іноземної / Н. М. Бідюк. – Хмельницький : ХНУ, 2010. – 194 с.
3. Бідюк Н. М. Формування міжкультурної комунікативної компетенції у майбутніх фахівців міжнародних відносин / Н. М. Бідюк // Вісник Черкаського ун-ту. Сер. Пед. науки. – Черкаси, 2012. – Вип. 135. – С. 141-146.
4. Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти : вивчення, викладання, оцінювання / Перекл. з англ.; наук. роз. укр. С. Ю. Ніколаєва. – К.: Лепвіт, 2003. – 273 с.
5. Корнева З. Компонентний склад іншомовної професійно-орієнтованої комунікативної компетентності студентів ВТНЗ / З. Корнева // Молодь і ринок. – 2014. – № 6. – С. 36-41.
6. Микитенко Н. О. Технологія формування іншомовної комунікативної компетентності майбутніх фахівців природничого профілю : монографія / Н. О. Микитенко; за наук. ред. Г. В. Терещука. – Тернопіль : ТНПУ, 2011. – 411 с.
7. Ніколаєва С. Ю. Цілі навчання іноземних мов в аспекті компетентнісного підходу / С. Ю. Ніколаєва // Іноземні мови. – 2010. – № 1. – С. 11-17.
8. Образцов П. И. Профессионально-ориентированное обучение иностранному языку на неязыковых факультетах вузов / П. И. Образцов, О. Ю. Иванова. – Орел : ОГУ, 2005. – 114 с.
9. Павлішак О. Комунікативна компетенція у підготовці вчителя іноземної мови / О. Павлішак, О. Гутиряк // Молодь і ринок. – 2014. – № 5. – С. 71-75.
10. Перевознюк Н. М. Структура іншомовної професійно-ділової комунікативної компетентності майбутніх економістів / Н. М. Перевознюк // Наука і освіта. – 2013. – № 1/2. – С. 197-201.
11. Рудіна М. Іншомовна комунікативна компетентність як складова професіоналізму майбутніх учителів / М. Рудіна // Освіта на Луганщині. – 2013. – № 2. – С. 153-158.
12. Ставицька І. В. Іншомовна компетентність : місце дефініції у термінологічному полі сучасних наукових суджень / І. В. Ставицька // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. – 2013. – № 4. – С. 280-286.

References

1. Andreyko Ya. V. Inshomovna profesiyina komunikativna kompetentsiya / Ya. V. Andreyko // Ped. nauky : zb. nauk. pr. – 2013. – Vyp. 63. – S. 238-241.
2. Bidyuk N. M. Teoretyko-metodolohichni pidkhydy u navchanni inozemnoyi / N. M. Bidyuk. – Khmel'nyts'kyu : KhNU, 2010. – 194 s.
3. Bidyuk N. M. Formuvannya mizhkul'turnoyi komunikativnoyi kompetentsiyi u maybutnikh fakhivtsiv mizhnarodnykh vidnosyn / N. M. Bidyuk // Visnyk Cherkas'koho un-tu. Ser. Ped. nauky. – Cherkasy, 2012. – Vyp. 135. – S. 141-146.
4. Zahal'noyevropeys'ki Rekomendatsiyi z movnoyi osvity : vyyvchennya, vykladannya, otsynuyvannya / Perekl. z anhl.; nauk. roz. ukr. S. Yu. Nikolaeva. – K.: Lepvit, 2003. – 273 s.
5. Kornyeva Z. Komponentnyy sklad inshomovnoyi profesiyino-oriyentovanoyi komunikativnoyi kompetentnosti studentiv VTNZ / Z. Kornyeva // Molod' i rynek. – 2014. – №6. – S. 36-41.
6. Mykytenko N. O. Tekhnolohiya formuvannya inshomovnoyi komunikativnoyi kompetentnosti maybutnikh fakhivtsiv pryrodnychoho profilyu : monohrafiya / N. O. Mykytenko; za nauk. red. H. V. Tereshchuka. – Ternopil' : TNPU, 2011. – 411 s.
7. Nikolayeva S. Yu. Tsili navchannya inozemnykh mov v aspekti kompetentnisnogo pidkhydu / S. Yu. Nikolayeva // Inozemni movy. – 2010. – № 1. – S. 11-17.
8. Obratstov P. I. Professionalno-orientirovannoe obuchenie inostrannomu yazyku na neyazykovyih fakultetah vuzov / P. I. Obratstov, O. Yu. Ivanova. – Orel : OGU, 2005. – 114 s.
9. Pavlishak O. Komunikativna kompetentsiya u pidhotovtsi vchytelya inozemnoyi movy / O. Pavlishak, O. Hutryyak

// Molod' i rynok. – 2014. – № 5. – S. 71-75.

10. Perevoznuk N. M. Struktura inshomovnoyi profesiyno-dilovoyi komunikatyvnoyi kompetentnosti maybutnikh ekonomistiv / N. M. Perevoznuk // Nauka i osvita. – 2013. – № 1/2. – S. 197-201.

11. Rudina M. Inshomovna komunikatyvna kompetentnist' yak skladova profesionalizmu maybutnikh uchyteliv / M. Rudina // Osvita na Luhanshchyni. – 2013. – № 2. – S. 153-158.

12. Stavys'tka I. V. Inshomovna kompetentnist' : mistse definitsiyi u terminolohichnomu poli suchasnykh naukovykh sudzhen' / I. V. Stavys'tka // Pedahohichni nauky: teoriya, istoriya, innovatsiyni tekhnolohiyi. – 2013. – № 4. – S. 280-286.

Овчаренко Л.Р. Формування іншомовної комунікативної компетентності студентів немовних спеціальностей.

У статті розкрито сутність іншомовної комунікативної компетентності як здатності та готовності студента здійснювати іншомовне спілкування у межах визначених навчальною програмою вимог, що спираються на комплекс специфічних для іноземної мови знань, умінь і навичок – граматичних, лексичних (з урахуванням соціокультурного лексичного мінімуму), орфографічних, мовленнєвих, розпізнавання мови на слух, а також володіти різноманітними мовними засобами комунікативної взаємодії.

Виокремлено компоненти, які відображають зміст іншомовної комунікативної компетентності та відповідають цілям навчання іноземній мові студентів немовних спеціальностей: мовний (лінгвістичний) компонент, соціолінгвістичний, соціокультурний, соціальний, рефлексивний, аутолінгводидактичний, прагматичний, дискурсивний.

З'ясовано, що динаміка досягнення мети навчання іноземної мови визначається реалізацією таких педагогічних умов формування іншомовної комунікативної компетентності студентів: 1) визначення та відбір змісту іншомовної освіти на основі аналізу відповідної професійної діяльності майбутніх фахівців; 2) алгоритмічність етапів, послідовність та систематичність процесу формування іншомовної комунікативної компетентності студентів; 3) інтенсифікація процесу формування іншомовної комунікативної компетентності завдяки зануренню студентів в іншомовне середовище; 4) індивідуалізація навчання шляхом впровадження академічного консультування (тьюторства), наставництва (менторства), тренерства (коучінгу), а також системи практичних завдань, спрямованих на розвиток у студента компонентів іншомовної комунікативної компетентності.

Сутність процесу формування іншомовної комунікативної компетентності студентів немовних спеціальностей можна аргументовано розглядати як їхню підготовку до спілкування в різних умовах професійної діяльності. Такий підхід передбачає комплексне використання оновленого змісту та сукупності інноваційних методів і технологій навчання іноземної мови, а також організацію цілісного освітнього процесу, побудованого на основі компетентнісного і комунікативного підходів.

Ключові слова: іноземна мова, іншомовна освіта, іншомовна комунікативна компетентність, студенти немовних спеціальностей.

Овчаренко Л.Р. Формирование иноязычной коммуникативной компетентности студентов неязыковых специальностей.

В статье раскрыта сущность иноязычной коммуникативной компетентности как способности и готовности студента осуществлять иноязычное общение в рамках определенных учебной программой требований, опирающихся на комплекс специфических для иностранного языка знаний, умений и навыков – грамматических, лексических (с учетом социокультурного лексического минимума), орфографических, речевых, распознавания речи на слух, а также обладать различными языковыми средствами коммуникативного взаимодействия.

Выделены компоненты, которые отражают содержание иноязычной коммуникативной компетентности и соответствуют целям обучения иностранному языку студентов неязыковых специальностей: языковой (лингвистический) компонент, социолингвистический, социокультурный, социальный, рефлексивный, аутолингводидактичный, прагматичный, дискурсивный.

Установлено, что динамика достижения цели обучения иностранному языку определяется реализацией таких педагогических условий формирования иноязычной коммуникативной компетентности студентов: 1) определение и отбор содержания иноязычного образования на основе анализа соответствующей профессиональной деятельности будущих специалистов; 2) алгоритмичность этапов, последовательность и систематичность процесса формирования иноязычной коммуникативной компетентности студентов; 3) интенсификация процесса формирования иноязычной коммуникативной компетентности благодаря погружению студентов в иноязычную среду; 4) индивидуализация обучения путем внедрения академического консультирования (тьюторства), наставничества (менторства), тренерства (коучинга), а также системы практических задач, направленных на развитие у студента компонентов иноязычной коммуникативной компетентности.

Сущность процесса формирования иноязычной коммуникативной компетентности студентов неязыковых специальностей можно аргументированно рассматривать как их подготовку к общению в различных условиях профессиональной деятельности. Такой подход предполагает комплексное использование обновленного содержания и совокупности инновационных методов и технологий обучения иностранному языку, а также организацию целостного образовательного процесса, построенного на основе компетентностного

и коммуникативного подходов.

Ключевые слова: иностранный язык, иноязычное образование, иноязычная коммуникативная компетентность, студенты неязыковых специальностей.

Ovcharenko L.R. Formation of foreign-language communicative competence of the students of non-linguistic specialties.

The article reveals the essence of foreign-language communicative competence as the ability and willingness of the student to carry out foreign language communication within the framework of defined curriculum requirements based on a set of specific foreign-language knowledge and skills – grammar, vocabulary (including social and cultural lexical level), spelling, speech, speech recognition, comprehension, and have various linguistic means of communicative interaction.

It also determines components which reflect the content of foreign-language communicative competence and meet the objectives of teaching foreign language to the students of non-linguistic disciplines: language (linguistic) component, socio-linguistic, socio-cultural, social, reflexive, auto-lingo-didactic, pragmatic and discursive.

It has been found that the dynamics of reaching the goal when learning a foreign language is determined by implementation of the following pedagogical conditions of the students' foreign-language communicative competence formation: 1) identification and selection of foreign-language education content by analyzing the relevant professional activity of future specialists; 2) algorithm of stages, consistent and systematic process of the students' foreign-language communicative competence formation; 3) intensification of the process of the students' foreign-language communicative competence formation through immersion in a foreign language environment; 4) individualization of learning through the introduction of academic counseling (tutoring), tutorship (mentoring) coaching and a system of practical tasks aimed at developing the student component of foreign-language communicative competence.

The essence of the process of the students' foreign-language communicative competence formation can be reasonably regarded as their preparation for communication in different conditions of professional activity. This approach involves the use of a complex content and an updated set of innovative methods and technologies for foreign language teaching and the organization of a holistic educational process constructed on the basis of competence and communicative approaches.

Keywords: foreign language, foreign-language education, foreign-language communicative competence, students of non-linguistic specialties.

УДК 378.091.12.011.3-051:78]:331.102.312

Теплова Олена Юрїївна,
кандидат педагогічних наук, доцент кафедри
музикознавства та інструментальної підготовки

*Вінницький державний педагогічний університет
імені Михайла Коцюбинського
21000, м. Вінниця, вулиця Острозького, 32.
Вінницький государственный педагогический университет
имени Михаила Коцюбинского
21000, Город Винница, улица Острожского, 32.
Vinnitsa state pedagogical University named
after Mykhailo Kotsyubynsky
21000, Vinnitsa city, street ostroz, 32.*

ПЕДАГОГІЧНІ ОРІЄНТИРИ ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА ДО ТВОРЧОЇ САМОРЕАЛІЗАЦІЇ

Постановка проблеми. У сучасних умовах розбудови системи освіти перед національною педагогічною теорією і практикою виникають актуальні питання реформування системи освіти, одним із визначальних завдань якої є розвиток полікультурного, творчого потенціалу особистості. На розв'язання цих завдань спрямовані освітні національні програми, якими передбачається, що головною метою системи освіти є створення умов для розвитку і самореалізації кожної особистості як громадянина України. Одним із принципів реалізації цієї проблеми є безперервність освіти, якою формуються потреби й здатність до самонавчання

і самовдосконалення тих, хто навчається. Тому підготовка студентів у ВНЗ повинна якнайповніше забезпечувати процес формування готовності майбутнього вчителя до творчої самореалізації.

Особливо актуальним є пошук поки що невикористаних резервів підвищення ефективності навчального процесу у вищих навчальних закладах. Таким резервом є створення відповідних умов для творчої самореалізації майбутнього вчителя, яка, становлячи активізуючу доміную, може слугувати джерелом успішної навчальної діяльності студентів. Водночас залишається невідпрацьованою ціліс-